

2. *Падалка Г.М.* Актуальні проблеми професійної підготовки вчителя музики // Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. Випуск 1. – К.: НПУ, 2000. – С. 9 – 21.
3. *Проблеми теорії і практики.* – Вип.9. – К., 2003.
4. *Радугин А.А.* Психология и педагогика: Учеб. пособ. для вузов. – М.: Центр, 2000. – 256 с.
5. *Теорія і методика мистецької освіти:* Збірник наукових праць. – Випуск 4. – К., НПУ, 2003.

УДК 378.1:78:17.023.34

Василенко Л.М.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН НА ГЕДОНІСТИЧНИХ ЗАСАДАХ

В статтє рассматривается проблема вокальной подготовки учителей музыки, механизм реализации которой основывается на гедонистической сущности человека.

Ключевые слова: гедонизм, принцип удовольствия, интенциональность, императив.

У пошуках істини та сутності речей освіта і наука сприймаються як процес і результат творення людиною свого майбутнього у соціокультурному просторі. Саме тому постала проблема привести освітню систему в державі у відповідність до громадських вимог і потреб кожної людини. Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національна доктрина розвитку освіти, Державна програма «Вчитель» вказують на необхідність інноваційної перебудови освіти, яка гарантує людині гідне існування в суспільстві.

Слід підкреслити, що за роки незалежності України посилилась вага до вузівської науки, яка привносить нові ідеї і може мати неабияке практичне значення для розвитку всієї освітньої системи. Серед запропонованих точок зору і нових підходів привертає увагу властиве численним авторам включення гуманізму в контекст ціннісних орієнтацій. Важливого значення набуває тут методична наука, забезпечуючи реальне оновлення змісту, методів і форм педагогічного процесу.

Реформування освітньої справи в Україні, яке відбувається в ринкових умовах та спрямовується на узгодження зі світовими стандартами, стикається з рядом проблем і вимагає гуманізації всієї системи освіти й особистісної зорієнтованості процесу її модернізації.

Механізми демократизації та гуманітаризації освіти, піднесення ролі особистісних ідеологем у навчанні спрямовують освіту на пошуки та реалізацію нових ідей і концептуальних положень щодо забезпечення фахової підготовки майбутніх педагогів на такому рівні самореалізації, яку можна було б розглядати з позиції отримання радості і задоволення від процесу як професійної підготовки так і професійної діяльності – відчуття насолоди від праці, це спонукає нас до дослідження теорії й практики навчального процесу, побудованого на гедоністичних засадах. Вирішення цієї проблеми неминує виводить на методологічний рівень висвітлення досліджуваних процесів, на аналіз базових категорій і явищ, а саме: евдемонізм, гедонізм, ригоризм з позиції історичних та філософських наук (етика, естетика, культурологія), психології (соціальна та педагогічна психологія), мистецтвознавства та педагогіки, що є метою даної роботи.

У зв'язку з вищезазначеним виникає завдання нашого дослідження – концептуальне осмислення механізму професійної підготовки студентів, майбутніх вчителів музики на гедоністичних засадах. Безумовно, ми розуміємо, що це призведе до переосмислення усталених понять в галузі педагогіки і, зокрема, методики навчання.

Аналіз змісту проблеми безпосередньо пов'язаний із ефективністю роботи викладачів мистецьких, зокрема, вокальних дисциплін. З одного боку, визначені в дослідженні концептуальні основи допоможуть глибше зрозуміти механізми регуляції навчального процесу, а з іншого, висвітиться новий ракурс у вирішенні головної практичної проблеми – як допомогти майбутньому

педагогу пронести через етап фахової підготовки свій інтерес і захоплення майбутньою спеціальністю і набути такого рівня професійних здобутків, котрі сприятимуть бажанню ділитися ними (своєю радістю) з іншими (своїми майбутніми учнями), адже, за висловленням А.В.Луначарського, вчитель має бути щасливим і робити щасливими інших.

Нове педагогічне мислення виходить з того, що система цінностей не статична. Вона знаходиться у постійному розвитку й русі, оскільки в кожному часовому періоді обумовлюється певним рівнем розвитку суспільства. Але при цьому має зберігатися історична спадковість тих цінностей, які зберігають за собою статус загальнолюдських. Нове педагогічне мислення в якості пріоритетних визнає мотиви самопізнання, самоствердження і свободи вибору особистості свого життєвого шляху, актуалізує проблему педагогічної етики, стверджує гуманний характер навчання і виховання, застосовуючи при цьому інноваційні методики і технології.

На цих концептуальних основах проектуються основні напрями наукових досліджень: проблеми сучасної філософії освіти (В. Андрущенко, В. Бех, І. Зязюн, В. Кремень), онтологічні та гносеологічні аспекти розвитку людини, що навчається (А. Бичко, Л. Горбунова, В. Муляр, М. Романенко), стратегічні напрями і моделі сучасної педагогічної освіти (Є. Ахієзер, І. Бех, Б. Гершунський, В. Загвязінський, Б. Ліхачов); проблеми професійної підготовки педагогів (О. Абдулліна, О. Глузман, Н. Дем'яненко, С. Сисоєва), зокрема професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва (Л. Масол, Н. Миропольська, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова).

У науково-методичній літературі проблема вокальної підготовки розглядається в різних аспектах, а саме: визначаються принципи вокальної підготовки на основі використання фонетичного (О. Комісаров, А. Саркісян) та фонопедичного (В. Ємельянов) методів; висвітлюється процес виховання естетичного становлення учнів до вокального мистецтва (В. Бриліна, Н. Можайкіна); досліджуються умови удосконалення вокально-педагогічної підготовки майбутніх спеціалістів (О. Далецький); акцентується увага на формуванні вокально-мовленнєвої культури вчителя музики (Л. Азарова, Л. Дерев'яно, Н. Швець) тощо. Утім, аналіз сучасної теорії і практики педагогічної освіти показав, що проблема навчання, зокрема, вокального навчання на гедоністичних засадах ще не була предметом жодного комплексного психолого-педагогічного дослідження. Втім, якщо спиратися на гуманізацію освіти, з її зверненням до учня як найвищої цінності і суб'єкта навчального процесу з метою розкриття його особистості і готовності до самореалізації, то утворення інноваційних технологій і методик навчання, націлених на реалізацію означених цілей, є однією з головних проблем освіти сьогодення. Як зазначає В. М. Мясіщев, «... найважливішою, і не тільки з точки зору філософії, етики, психології і взагалі життя є проблема щастя, якої приділяється дуже мало уваги в наукових дослідженнях і яка найтіснішим чином пов'язана із проблемою людини, її цілей, відношень і виховання» [3, с. 36]. Тому освіта, зокрема, професійна освіта може бути представлена в єдності двох аспектів. По-перше, це соціальний аспект, який полягає в тому, що освіта виконує ряд соціальних функцій, наприклад, готує фахівців для ринку праці. По-друге, це культурно-антропологічний аспект, який характеризується тим, що освіта формує особистість, виходячи з певних культурних цінностей, задовольняючи потреби індивіда у здійсненні своїх прагнень і цілей. В цьому плані спосіб навчання, заснований на гедоністичних засадах, може виступати в якості певного змістового компонента методики навчання. Це обумовлено необхідністю розв'язання низки протиріч між:

- актуальними запитами освіти до широкомасштабної дослідницької роботи в галузі педагогічних наук, що мають забезпечити комплексне вивчення процесів виховання і розвитку людини в усій різноманітності її навчальної і професійної діяльності та недостатньою концептуально-теоретичною обґрунтованістю наукових засад щодо гедоністичної педагогічної ідеології;

- загальною стратегією соціальних інститутів на утворення сприятливих умов самовиявлення й самореалізації людини у соціокультурному просторі буття та професійно-освітньою технологією становлення майбутнього вчителя як повноцінного суб'єкта культури;

- потребою для школи і суспільства у вчителів, здатних до реалізації стратегії становлення людської сутності, і недостатньою розробкою відповідних методологічних основ їх професійної освіти.

Розв'язання зазначених вище суперечностей передбачає:

- обґрунтування методологічних засад антропологізації процесу професійної підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін, зокрема, музичного мистецтва;
- визначення сутності гедоністичних категорій на тлі гуманістичної парадигми освіти;
- побудову педагогічної технології, яка б забезпечувала реалізацію ідеї професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів на гедоністичних засадах.

Методологічною основою даної роботи становили дослідження, що тяжіють до феноменологічних та антропологічних підходів у дослідженні людської сутності (І.Бентам, Дж.Берклі, Т.Гоббс, Р.Декарт, І.Кант, С.Кьєркегор, Дж.Локк, Дж.Мілль, Ф.Ніцше, Г.Спенсер, Б.Спіноза, А.Шопенгауер). В роботах Е.Гуссерля, Г.Г.Гадамера, Ж.-П.Сартра, М.Мерло-Понті, А.Шютца людина у своїх гедоністичних переживаннях розкривається через категорії «існування» і «життєвих світ». Задоволення як досвід інтенціонального освоєння і присвоєння людиною світу, характеризується такими параметрами як «простота» і «легкість» буття, гармонія з навколишнім середовищем і з самим собою (на психофізіологічному рівні), позитивність відношення до життя тощо.

Людина у гедоністичному переживанні є однією з проєкцій індивіда. Філософія ХХ століття виявила спектр антропологічних пошуків які визначають людину у задоволенні в якості абстракції цілісної людини, завдяки чому характеризується будь яка людина, в її існуванні розкриваються феномени, що мають назву «гедоністичні переживання» (М.Шелер, В.Плеснер, Г.Хенгстенберг, Й. Хейзинг та інші).

Гедоністичні переживання пов'язані, з одного боку, із вітальністю (тілесністю) людини і це відображується в роботах М.Мерло-Понті, Ж.-Л.Нансі, О.М.Бушмакіної, І.М.Биховської, В.Л.Крупкіна, Д.В.Міхеля, О.В.Петровської, В.О.Подороги, М.К.Рикліна, а з іншого, з проблематикою бажання, хотіння, (М.Бахтін, М.Бубер, Р.Жирар, Ж.Лакан), радості, екстазу, щастя, свободи (В.Іванов, В.Розанов, Д.Ж.Крипшамурті, К.Льюїс, Ф.Василюк, В.Костецький, С.Азаренко).

Базою для реконструкції соціальної онтології задоволення слугували роботи М.Вебера, Е.Дюркгейма, М.Бахтіна, Г.Блумера, Ю.Бородая, Н.Козлової, в яких досліджуються місце і роль задоволення в системі соціальних порядків, просторово-часові межі гедоністичних переживань. Аналізу щодо впливу механізмів соціального контролю на індивідуальну сферу життя людини присвячені роботи З.Фрейда, М.Фуко, М.Хальбвакса, С.Жижека та ін. Вплив соціальних порядків на сферу задоволення, та їх місце в індивідуальному та соціальному житті людини досліджувалися М.Фуко, Н.Еліасом, Г.Зиммелем, В.Зомбартом, Ю.Бородаєм, В.Костецьким, О.Тоффлером, З.Бауманом, Ф.Джеймісоном, Р.Бартом, Ж.Бодрийяром.

Провідними у дослідженні стали концептуальні ідеї педагогічної антропології (В.Зеньковський, В.Сухомлинський, К.Ушинський, П.Юркевич) в працях яких йдеться про зміст і організацію навчально-виховного процесу, спрямованого на становлення особистості не лише як цілісної (“всебічно розвинутої”) біосоціосистеми, унікальність якої визначається її самооцінкою і самовизначеністю, але й як способу існування людської сутності, що передбачає довершення образу “я” у перспективі самореалізації.

Отже, людина – унікальне утворення Всесвіту. Вона незбагненна і загадкова. Ні сучасна наука, ні філософія, ні релігія не можуть у повній мірі виявити таємницю людини. Коли філософи говорять про природу та сутність людини, то мова йде не стільки про розкриття цих понять, їх зміст, скільки про прагнення уточнити роль означених абстракцій у філософському мисленні про людину. Багато що залежить тут від загальної світоглядної установки, тобто від того, що вважають за цінніше у природі людини певні наукові течії.

Людське життя багатогранне й різноманітне, наповнене смыслом і безсенсовне, рутинне і творче, одноманітне й різнобічне, сіре і яскраве, духовно насичене й збідніле, щасливе і безталанне. Людське життя минає ніби у двох світах – зовнішньому і внутрішньому. У зовнішньому світі людина має бути такою, якою її хоче бачити суспільство, сім'я, друзі тощо. Від неї потребують

праці, дотримання моральних і правових норм, відповідного стилю стосунків та спілкування. У внутрішньому світі людина є тим, ким вона хоче бути, висуває такі вимоги до себе, які задовольняють її, робить те, що їй подобається й надає задоволення, виконує ту роль, яку сама собі визначила. Внутрішній світ кожної особистості індивідуальний та неповторний.

Власне, багатогранність життя виявляється в тому, що людина живе у суспільстві (суспільне життя), живе духовно (духовне життя), живе у політичному просторі (політичне життя), живе у межах певної професії (професійне життя), живе у громаді (громадське життя), має шлюбні стосунки (сімейне життя), живе в певних економічних відносинах (економічне життя), живе сама в собі (особистісне й особисте життя). Усі ці «життя» людини є важливими для неї як суспільної істоти. І визначити, яке з них є головною, центральною ланкою, не тільки не легко, а й неможливо, оскільки це залежить ще й від того, чого хоче особистість і чого вона домагається у житті, яку мету вона поставила перед собою.

Безумовно, у суспільному, економічному, політичному, духовному, професійному, громадському і сімейному житті людина більшою чи меншою мірою втілює щось особисте, наприклад, хоче бути відомою, самореалізуватися у професійній діяльності і стати найкращим спеціалістом, заробляти більше грошей, жити у стабільному суспільстві, мати сім'ю, виховувати дітей тощо. У цьому плані ми говоримо про особистісне життя людини, яка вступає у взаємини із зовнішнім середовищем. Однак, окрім особистісного можна розглядати ще й особисте життя людини.

Особисте життя індивідуума – така його активність, яка спрямована на самого себе, на реалізацію власних цілей, внутрішніх потягів та інтересів, що призводить до особистого задоволення. Особисте життя людини – це та частина її земного буття, яку вона здійснює за своїм вибором і бажанням, лише для себе, для вдоволення потреб у власних захопленнях, дружбі, свободі вибору оточення, релігії, фантазіях, сексі, сім'ї тощо. З цього приводу М.Й.Варій зазначає: «За таке припущення за радянського часу нас суворо критикували б, оскільки тоді особистість мала служити не собі, не своєму «Я», а людям, радянському народові. Її особисте життя було визначено Кодексом будівника комунізму, а помисли мали бути спрямовані на те, щоб залишити свій «слід» на землі. Радянська влада за допомогою відповідної ідеології розчинила особисте життя людини у так званих «великих ідеях» і «символах» – «служіння народові», «ударних новобудовах», «підняття цілини» і загалом розбудові комунізму» [1, с. 17].

Починаючи з творчості З.Фрейда, природа людини стала розумітися як нестійке, схильне до почуттів і афектів утворення. Її спрямування, за визначенням З.Фрейда, полягають у прагненні до самозбереження, до збереження єдності внутрішнього «Я». Людина більшою мірою у своєму житті стурбована не пошуком істини, а прагненням зберегти себе як особистість, устояти у світі труднощів і злиднів, забезпечити собі комфортне існування. Саме на це спрямовані зусилля людини. У контексті екзистенціальних і психоаналітичних доктрин людина постає не стільки як духовна істота, яка існує у світі розуму і сенсу, скільки як істота тілесна, яка через тіло і завдяки тілу реалізує свою природу. При цьому інтенціональність (спрямованість) людини визначається бажанням і прагненням бути, а буття характеризується як саморозкриття, самореалізація.

У контексті розуміння людини як відкритої до світу істоти, яка прагне самовизначення, зароджується інтерес до дослідження її внутрішнього світу – тих почуттів і афектів, які займають суттєве місце у її існуванні. У житті людини величезне значення відіграє поняття станів, тобто того, що може бути визначено як світовідчуття, самовідчуття, задоволеність існуванням тощо. У сфері соціального життя людина стурбована прагненням організувати своє буття так, щоб у ньому відчуття задоволення і щастя перевищували страждання і біль. Відчуття радості, задоволення або щастя, чи навпаки, горя, смутку, страждань, страху – є проявом самовідчуття людини, при цьому їх роль і вплив виявляється не меншими, ніж розумова чи діяльнісна складові природи людини.

Сфера виявлення людини «чуттєвої» – це, безумовно, виявлення її на ґрунті соціальних практик. Із задоволенням людина презентує себе у світ. Відчуття задоволення-страждання супроводжують розширення меж суб'єкта, що розповсюджуються у різних соціальних формах. Життєвий світ людини, і зокрема, світ людини «гедоністичної» (якщо можна так сказати) є світом соціальним, де передбачається присутність інших людей. В межах нашого дослідження ми

спробували розглянуто різні позиції щодо визначення її місця у соціумі. З одного боку, про таку людину можна говорити у тих випадках, коли мова йде про егоїстичну, егоцентричну поведінку – спрямування людини на задоволення власних потреб. Світоглядна й поведінкова позиція подібного типу викликає критику з боку етичних теорій, де почуття насолоди йде у супереч із аскетичними виявленнями. З другого боку, в контексті учення З.Фройда та інших психоаналітиків, ми бачимо інший, локалізований образ людини, чий дії так чи інакше пов'язані із вдоволенням власних, зокрема статевих бажань і потягів, а сексуальність супроводжують такі явища, як насильство та агресивність, в силу чого соціологія культури будується, за З.Фройдом, на інститутах переборення, обмежування інстинктивних потягів людини [6]. Уявлення про зв'язок задоволення з агресивністю поєднуються також з ідеями Ф.Ніцше, в яких «надлюдина» отримує насолоду у підкоренні чужої волі. Задоволення у творчості Ф.Ніцше виступає корелятором сильних пристрастей, бажань, насолоди життям. Людина, що прагне задоволення, представлена у нього як «захоплена людина» – захоплена своєю справою, працею, що ідентифікуються нею із сферою «свого буття» [4].

Як ми бачимо з наведених прикладів, онтологія людини, що прагне задоволення, досліджується у соціальному вимірі. Слід визнати, що задоволення (рівно як й інші виявлення афективності) варіюються в межах тих соціальних форм, де вони доречні і очікувані. Прояви людини, пов'язані із задоволенням, втілюються в систему передбачених соціальних дій, тобто суспільство очікує від людини афективних проявів у певному місці та у певний час. Так, прояви кохання та сексуальних почуттів доречні у межах сімейного та інтимного простору, сміх зрозумілий у смішних ситуаціях (в інших випадках він – «сміх без причини»), благоговіння людина відчуває під час релігійного ритуалу тощо. Емоції людини, як відмічає М.Хальбвакс, підпорядковані справжній соціальній дисципліні: «за певних подій і обставин, що часто трапляються, саме суспільство вказує нам, як ми маємо реагувати. . . Мова йде не стільки про спосіб вираження наших почуттів. . . скільки про саме почуття і емоції: суспільство чекає, що ми будемо їх відчувати, воно само наказує нам пережити їх» [7, с. 173].

Можна сказати, що переживання людини, пов'язані із задоволенням, вбудовуються в соціальну систему. Суспільство організовано як система певних норм і інститутів, що забезпечує злагодженість дій людини, тобто певний порядок. Структура порядків є похідною від людських потягів, інтересів, потреб тощо. В основі будь-яких інститутів (навчання, воєнна справа, праця, релігія та ін.) лежать певні потреби та інтереси, до того ж раціонально усвідомлені. У процесі життєдіяльності людина потребує класифікації своїх потягів, їх ідентифікації з певною системою соціальних ресурсів. В силу цього людина утворює систему знаків, що поєднує її із соціальною реальністю і звідки вона набуває певних норм і зразків поведінки.

Переживання людиною задоволення залежить від того типу порядку, у якому вона перебуває у певний момент. Н.М.Козлова вказує на те, що в соціокультурному контексті мають ключове значення два типи порядку: практичний і експресивний. Практичний порядок пов'язаний із виробництвом засобів життя та раціональною діяльністю, спрямованою на дане виробництво. Це порядок практичної діяльності, посередник між суспільством і природою, завдяки чому об'єкти природи перетворюються на суспільно-корисні продукти. Інший зміст має експресивний порядок. Це порядок, що відноситься до буденного життя людини. На відміну від практичного експресивний порядок включає в себе переважно символічну організацію життєвого простору: тут підкреслюється прагнення людини виглядати певним чином, підкреслювати і підтверджувати певне положення у соціальній ієрархії, вилучати і маркірувати ті чи інші цінності. В основі експресивного порядку лежать чуттєві механізми, які керують процесами симпатії-антипатії, визнання-невизнання іншого тощо [2, с. 27].

Як бачимо, практичний та експресивний порядки «пронизують» соціальність, знаходячись у взаємодії. Якщо перший пов'язаний переважно із сферою життєзабезпечення, доцільних дій, то другий надає сенсу життю, утворюючи цінності. Переживання задоволення спрямовує життя людини до різних форм, оскільки передбачає сферу бажаного. При цьому значення експресивного порядку виявляється не меншим за практичний.

Переживання задоволення виступає, можливо, єдиним явищем у своєму роді, коли імператив (принцип поведінки) внутрішнього проявляється з усією силою: задоволенням людина не ділиться із

іншими, вона прагне відчувати його сама. «Принцип задоволення» виступає абсолютною психічною тенденцією, яку людина не може ігнорувати. Задоволення – дуже особливе переживання, його не з ким не поділиш і його неможливо нав'язати. І в цьому плані людина по відношенню до суспільства досить часто стоїть в опозиції. Суспільство ж прагне як впливати на індивідуальну сферу життя людини, підкоряти її до меж загальної необхідності й доцільності, так і певним чином формувати її. Взаємовідношення соціальності та індивідуальних прагнень людини (куди входить й гедоністичний імператив – задоволення) відбувається, як вважає Х.Ортега-і-Гассет, через взаємовплив [5]. Культура закликає формувати потрібні їй цінності, тоді як для індивіда є значними його життєві прояви.

Таким чином, місце задоволення у системі соціальних порядків визначається тією роллю, яка відводиться експресивним практикам. Виявлення задоволення і пов'язаних з ним емоцій – радості, захоплення – привертає до себе увагу різних соціальних інститутів. Тому викликає у нас не абиякий інтерес процес вокального навчання, що ґрунтується на розумінні природи людини, як «людини гедоністичної».

Література

1. **Варій М.Й.** Психологія особистості: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
2. **Козлова Н.Н.** Социально-историческая антропология. – М.: Ключ-С, 1998. – 192 с.
3. **Мясищев В.Н.** Понятие личности в аспектах нормы и патологии // Психология личности в трудах отечественных психологов / Сост. и общая редакция Л. В. Куликова. – СПб.: Питер, 2001. – С. 34-39. – (Серия «Хрестоматия по психологии»).
4. **Ницше Ф.** Воля к власти. – Казань: ИЧП «Жанна», 1994. – 364 с.
5. **Ортега-и-Гассет Х.** Тема нашего времени // Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? – М.: Наука, 1991. – С. 3-50.
6. **Фрейд З.** Психология бессознательного: Сб. произведений / Сост., научн. ред., авт. вступ. ст. М. Г. Ярошевский. – М.: Просвещение, 1990. – 448 с.
7. **Хальбвакс М.** Социальные классы и морфология. – СПб.: Алетейя, 2000. – 509 с.

УДК 371.134:78.071.2

Реброва О.Є.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВУ ХУДОЖНЬО-МЕНТАЛЬНОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

В статье рассматриваются теоретические и методические обобщения исследования художественно - ментального опыта будущих учителей художественных дисциплин в процессе исполнительской деятельности. Раскрываются сферы проявления художественной ментальности, актуализируется вопрос влияния типа деятельности на ментальный опыт, а также влияние национально-культурного фактора на методику работы в исполнительском классе.

Ключевые слова: художественно-ментальный опыт, художественно-исполнительская подготовка, художественно- творческая исполнительская деятельность, художественное мышление, интеллектуально когнитивная сфера в области искусства.

Останнім часом в педагогічних дослідженнях усе частіше зустрічаються теорії та концепції, що розглядають духовність особистості в контексті ментальності, враховують структуротворчу функцію ментальності в духовних процесах, а саме: зв'язок ментальності з узагальнюючими компонентами духовності особистості. Так, знання та їх різновиди є, на думку І.В.Бойченко, В.Л.Храмової, структурами духовності особистості. В той же час знання мають